

TRAGOVI • U • SNIJEGU

GRDIĆ • LEVAK • PAYLAK
VODANOVIĆ • ZAJČEK • ZIDIĆ

NAKLADNIK: Art Lab

GRAFIČKO OBLIKOVANJE: Art Lab

UREDNIK: Art Lab

LEKTURA: Boris Kvaternik

FOTOGRAFIJA NASLOVNICE: Eberhard Grossgasteiger

Zagreb, 2018.

SADRŽAJ

UVOD [4]

Tamara Grdić

Buba [5]

Zemlji [6]

Eko utisak [7]

Anamarija Levak

Pjesma iz tramvaja ili šta bi trebalo da se čini u vezi spašavanja svijeta [8]

[onoj kojoj je sve klimatska nepravda] [9]

Valentinovska [11]

Vedrana Pavlak

[12]

Inje [13]

[14]

[15]

Roberto Vodanović Čopor

[16]

[17]

[18]

[19]

Goran Zajček

1. [20]

4. [21]

6. [23]

10. [24]

Toma Zidić

Raketna peć [25]

Rima [27]

Kolektivna poezija

Pjesma 1 [28]

Pjesma 2 [29]

UVOD

Pjesnici su nekada bili „čuđenje u svijetu“, a danas su kroničari društva te proroci s naizgled rudimentarnim medijem koji je od početaka čovječanstva uspijevao istinu, iskustvo i vlastiti doživljaj svijeta prenijeti masama.

Ekološki otisak (naizgled nepovezana tema) predstavlja mjeru površine Zemlje potrebne da osiguramo proizvode i usluge za ljudski život na planetu, a s obzirom na (ne)uređenost današnjeg političko-ekonomskog globalnog sustava, proizvode i usluge zapravo nabavljamo i krademo iz ekosustava drugih ljudi, pri čemu najviše od država u razvoju te siromašnih žitelja Zemlje.

Upravo zbog abnormalne potrošnje naš planet ne stiže nadoknaditi sve potrošene resurse, čemu svjedoči Globalni dan prekoračenja. Taj dan predstavlja trenutak u kojemu smo potrošili količinu Zemljinih resursa koje je naš planet u stanju nadoknaditi u roku od jedne godine. Globalni dan prekoračenja nekada je padao u studenom, a sada se pomaknuo čak na početak kolovoza. S obzirom na to da se pjesništvo treba baviti aktualnim temama ali i pitanjima srca i duše, umiranje Zemlje te ljudska pohlepa i konformizam problematike su koje neizbježno pokreću pera pjesnika.

U suradnji sa Zelenom Mrežom Aktivističkih Grupa, Art Lab je osmislio projekt koji je educirao pjesnike o problematici ekološkog otiska te im omogućio da uz edukaciju i kontemplaciju prenesu problematiku i dojmove u stihove koji su objavljeni u ovoj digitalnoj zbirci poezije.

Tijekom trodnevnog boravka na Recikliranom imanju Vukomerić, koje je edukacijski centar za permakulturu i tehnologije održivog razvoja, Roberto Vodanović Čopor, Tamara Grdić, Toma Zidić, Goran Zajček, Anamarija Levak i Vedrana Pavlak upoznali su se s temom ekološkog otiska te su razradili vlastite umjetničke dojmove o tom pitanju.

BUBA

Ja zaspat ću
u tvojim očima
noćas,
Tišina je naš
Svemir,
Volim te
Ovostrano,
doletjela je
buba i
stvorila kaos,
praznina nadasve
punina, mislio sam
samo danas,
ostati, ostati,
biti...
Proletjelo je
vrijeme,
razilo se kozmos,
pustio sam suzu,
došlo je ljeto, a
ti si se probudila,
opet ista u mom oku.

ZEMLJI

Hiljade ljudi,
tonova, boja
i prasak misli,
sve se rastapa,
kako da joj pomognem?
ovo boli,
moje misli teku
kao krv,
kako da joj pomognem?
sad jecam stisnuta
u okvire prozora, gledam,
tko je to nametnuo?
kako da joj pomognem?
puše vjetar i donosi
riječi na uzavrelo uho,
budi, budi,
sada, sada,
ovdje!

EKO UTISAK

Kružan je tok,
bitna je bitka,
krenimo sada,
sve se izokrenulo,
zapalio sam cigaretu,
nebo je zavrištalo,
popit ću vode, jer
zemlja je suha,
pokorna oh,
da li je spokojna?
Veličanstvo ovdašnje,
odgovara mala glista,
počela je kiša,
ja bojim se
što će biti sutra?

**PJESMA IZ TRAMVAJA ILI ŠTA BI TREBALO
DA SE ČINI U VEZI SPAŠAVANJA SVIJETA**

kad gradska dvorišta
kojima promičem
neostvarenim zamislama
o posudama s biljkama
i zajedničkim kompostnim hrpama
naprosto dopustim
da mi se pričine
atrijima šume

kao da je sva radost nadomak

i ne bojim se
zatvoriti oči
ne bojim se
otvoriti ih
dok vrlo budna
i vrlo spokojna
sanjam na putu
putujući snom
sačinjenim uglavnom od
skupa i
sada

smiješim se visibabi
unatoč otocima koji tonu
na iduće zajedničko kvanje
odbiciklirat ću
posvećenost bilježim
kao podsjetnik da je dosta i nije

[onoj kojoj je sve klimatska nepravda]

brokula ili
datulje
u plastičnom omotu
za 5,99
možda čak i u konzumu

banane i
čokolada i
sojino mlijeko i
kokosovo brašno
za veganski kolač
neveganstvu na ogled

i palmina mast
u smokiju
kojeg proždire
nakon cjelodnevnog nalijevanja crnom kafom

tofu je na akciji
pred istekom
roka trajanja
koga boli popust kojeg ostvaruje?

je li okej
njeno nećkanje da
ostatak novca
kojeg nije zaradila
udijeli
onome vani
praveći se da je
solidarna
namjesto
superiorna?

njeno je licemjerje poštenije jer
baš svaki put se
u jebenom supermarketu
rasplače,
a u ljeto će
na tečaj
permakulture?

VALENTINOVSKA

svaka
makar nenapisana
naročito kad podliježe rokovima i očekivanjima
pa završi kao vrlo patetičan osvrt na klimatske promjene
neminovno je ljubavna
a naročito jer joj se baš uvijek potkradeš
pa neka ove kao nastojanja
ako već ne pjesme
da nas bude
bar malo
kad ne može više
skupa

Puno mi je srce šuštanja lišća i smijeha uz vatru
utišanu stihovima.

Puno mi je srce papira s ispisanim rješenjima i nadama,
trima planetima koje trebaju drugi, a nama je dovoljan jedan
jer nas napaja nebo,
jer nas obogaćuje obnovljena zemlja,
jer vjerujemo da nije nemoguće vjerovati u bolji završetak.

Puno mi je srce stisnute Afrike ispruženih očiju prema našim raširenim dlanovima
na čijim se crtama linija života polako mijenja u liniju svrhovitosti postojanja.

Puno mi je srce zvukova lupkanja čaša,
puno mi je srce tišine imanja u oblacima,
puno mi je srce života i pjesama koje se možda neće
otopiti kao naši izgubljeni
tragovi u snijegu.

INJE

Nježno je inje u sumornom izlasku sakrivenog sunca
jedino odlučilo ostati sa mnom,
pa dok čekam prosvjetljenje
svojim smrznutim prstima
pokušavam šapnuti neku molitvu
ali ne znam ni jednu.
Bogova više nema,
rastopili su se u neočekivanoj siječanjskoj južini čija
kiša svojim zubima kida
zidove izmaštane tamnice izdajničkog duha.
U mislima prizivam sjećanje na let latica trešanja –
pet centimetara po minuti -
i melodiju tihog proljetnog nokturna,
mirise sreće,
ali oko mene toga nema.
Ne znam hoće li ga ikada više biti.
Topli ljetni pljuskovi djetinjstva pretvaraju se u razarajuće oluje,
španjolsko povrće me gleda svake zime i zove da
u sebe unesem njegov lažni sjaj,
oceani pjevaju svoju pjesmu u duetu sa zaglušujućom plastikom.
Možda je zadnji čas da izmislim novu molitvu
jer u trenutku ovakvog očajja,
kada gledamo u oči crne smrti svijeta i odlučujemo okrenuti mu leđa
ne preostaje nam više ništa.
Amen?

Srce zime otopila je ljubav
žuta kao polje uljene repice.
Kukci slave produženi život
skrivajući se do izbjegnute smrti u malenim stablenim otvorima
svog luksuznog azila.
Pod mojim koracima ne ostaju tragovi u bijelom agregatnom stanju vode
već se na njih lijepi
blatna zemlja izmučena tugom oblaka -
kao da me svojim rukama panično vuče do sebe
vrišteći upomoć,
moleći.
Željela bih nastaviti dalje ali
ne mogu se praviti da ne vidim.

Moja je zelena protkana zvukom Chopinovog preludija,
prepoznajem ga u letu usamljene ptice zatočene u sivilu besnježnog neba.
Moja plava miriše na sol i kokos,
škaklja me po dlanovima i pokušava izmamiti osmjech.
Moja narančasta u meni izaziva nesnosnu glad za nečim većim,
podsjeća me na daleka putovanja i zrelo voće na granama antičkog drveća.
Moja crvena ne grije već teče u mirisima vlažne zemlje rujna,
ljepljive kao izgaženo grožđe pod stopalima.
Moja crna vrišti, a bijela poziva na beskrajno pripadanje svijetu,
ali ipak se pitam -
jesu li moje boje zaista moje ili su samo još jedna trenutna iluzija?

zabodeš ruke u zemlju
i molekule sreće
prelete tiha polja.

uzmite smisao svijeta
iz mog bića.

tu preko mojih golih misli
troma groznica spušta maglu
gušću od daha.

zemlja je maternica.
zemlja je grobnica.

kroz trulo lišće proviruju jaglaci.

možda je praznina
zagušena
i
prazna i
podijeljena
na uzeto i ukradeno.

na grani se ljulja
jabuka.
na grani se klata tijelo.

vodooki pogled se
bistri pred jutro.

da mora imaju leđa
podmetnula bi ih pod
naše nakaradne oblake.

kreirao sam prostor nelagode.

jutro ukruti sve udove
i dodiruje vlažno i meko
kao krema za ruke
ili mahovina.
nekoliko minuta se čini
da je sve uredu
a onda zasvjetluca blijedo
nebo iznad mora.
promatram. sjene. ptice.
mrtvi automobili. hodam.
čemu se nadam. osjećam srce. hodam. prolazim duž zida i to je sve.
uskoro će proljeće i mirisi i zrenje. nad gradom se sve smirilo i
uravnotežilo u dosadu.

slijedi me beskonačni niz svitanja na toj cesti. tiho i nepomično. klobuk
tamnih oblaka između precijenjenog neba i goruće zemlje poigrava se
svjetlom i sjenama. kiše više nisu kao prije. spuste se s neba kao sudnju
dan. grad se utapa a oko grada sve gori.
koliko je ovo put a koliko sletna staza za mrtve ptice.
zašto ne koračati ispruženim rukama. zvijezde su oštećene. između mora i
grada su zagonetke od neona do ničega. ispružio sam ruke na dugoj cesti.
oštećene zvijezde i goruća zemlja.
izgubljena djeca, iscrpljeni psi i ljudi koje je progutao beton gledaju
netremice u nešto.
koračaju napušteni trupovi u svoje straćare i palače.
dah je gust kao pamuk.

1.

Šuma traži srca ljudi
Svojim golim crnim rukama
Poseže da nađe
Toplinu i život

Tamnim nebom
Grče se suhi prsti
Željni da zakrve
Ime čovjeka

A gladan i puzav ispod
Čovjek spuštenih očiju
Vreba da pregrize
Zadnji krik

Jedino mrke vrane
Okreću svoje oko
Iznad kršećih ruku
Leteći visoko

4.

U noćnoj tišini
Jedini je zvuk
Onaj snježnih mrvica
Po mojim ramenima

Usred ničega
Samo bijela pustoš dolje
Ubijeno nebo gore
I njihov susret u sivilu i tami

Gledam kako se kosti grmlja propinju
Da dokažu neke priče o životu
Ali ostaju pokorene
Ispod bijelog muka

Odjednom
Kroz čipkastu zavjesu pahulja
Protrči jelen
Ostavljajući tragove u snijegu

Zaustavi se na tren
Gledajući svojim okom
Koje kao da govori –
„Tragovi moji za tebe
Spori stvore
Do mog mjesta sna vode
Dođi bez očiju
Ja dat ću ti svoje
Zajedno ćemo gledati
Kako snovi o svjetlu
Stvarnost postaju“

I nestane jelen u noći
A odjek ovih riječi
Blagoslovi tišinu
Dokle god je ima

6.

U hladnoj noći
Svjetlo s neba –
Mjesec slobodan bliješti
Ponoseć se sobom

Livada mu ispod
Uzvrća pogled
Obasjana
Svečana

Zaleđene ruke korova
Diraju umraženu travu –
Jalovi drugovi
Uhvaćeni čame

Odlazim
Ostavljam mjesec i livadu
U svjetlu
I hladnoći

10.

U vječnom dobu snova
Ja ležim u srcima
Daleko od snenih očiju smrtnih
Ispod tisuću pokrova od tame

Ptičice koje lete šumom iznad
Govore o mojem imenu svakim svojim kljunom
Medvjedi sanjaju sjećanja na mene
A jelen moja je prava slika

Gmizavice zmiје tihe
Blagoslov su mojih ruku
A tišina
Moja je sveta knjiga

Jedino bijedan soj
Čija srca moj su grob
Opohlepljen i krut
Ogradi se mrakom

Slušam njihov nijemi plač
I gledam njihove suze
Kojih nisu svjesni
Gluihi za vlastitu bol

Ne dira me njihova smrt
Ni njihovo odbijanje sebe samih –
Ja gledao sam kako bogovi dobivaju dušu
I prvi pogled na prvu zvijezdu bio je moj

Od nedostojnih odlazim
Ostavljam ih snu
A vrijedni vidjet će me
U tragovima jelena

RAKETNA PEĆ

Druže Majore,
raketa će uskoro
poletjeti. Stop.

Gazili smo
kroz živo blato
prkoseći brodolomu
nasukane petokrake.

Dragi Majore,
prolomio se
i zatutnjio gong
označivši smrt
naših taština. Stop.

Imela i bršljani
grle bukvu i hrast.
Oči su nam se spustile
u krilo.

Kava je još uvijek topla,
peć pucketa i bukti,
čekajući zagrljaj čopora.

Pustili smo otisak
prisutnosti i voljeli
sjenu vukomerske goleti.

Dragi Majore,
pošli smo u boj
za malo selo
osluškujući pjev
svemirske čudnosti.

Ritual okusa
obnovio je zavjet
malih ljudi.

Tvoji razmahani pričuvnici
otvorili su rječnik sloge
u ludoj sceni koja para
sintezu biljnog ogrtača.

Za sobom ostavljamo tišinu,
s pogledom u štagalj od snova.

Ljubljeni Majore,
odlazimo,
raketna je peć lansirana.

Stop.

Ne zaboravi naše prste.
I dozrele mandarine.

Stop.

Na stolu ispod alke
jedna
raskošnog lista
čeka na tebe.

RIMA

primičem se
promatram

gledam
jednu malenu stazu

i srnu na njoj

kako se
rimuje
s njenom kosom
i usnama

NEDOSTATAK VOĐE ZA VIŠE TVOG SOKA

Dovodi me do ruba postojanja

Mogu li nas šuma i poezija sačuvati

od sivih paukova koji se
vrzaju po krovovima?

Može li bijeli konj
proletjeti kroz visarabe?

u zarusima lišća
tragovi naših stopa

lebde nebom kao

Bogovski sapat.

Mi, koja negujemo ljubav,
 prema vjerna što su se sakrili,
 i duboko spavaju,
 zadržavamo ravnotežu
 udaha i izdaha
 i izdjeciženih Liveda.

Ti i ja - ajeli snijet,
 odros malog vrca
 s kabardom.

ikada neću biti virdžinija

ali mojim koracima u ožda
 ipak krene zelena sijena
 izgubene boje otpalog lišća

DO IDUĆEG SUMRATA

KOSIM ZAVRŠAVASU SVI TVOJI PUTOV

ART
LAB

